

Humanist

32-6

Tweewekelijkse uitgave van
het Humanistisch Verbond
Postbus 114, Utrecht
Tel. (030) 31 81 45
15 maart 1977

Passiespelen te Tegelen.

Op 8 april a.s. herdenken Christenen de sterfdag van Jezus, die aanleiding werd tot het ontstaan van een nieuwe wereldgodsdienst.

Als humanist zie ik Jezus niet als verlosser maar meer als symbool van hen, die *verloft moeten worden*: allen die vanwege hun politieke of religieuze overtuiging gevangen zitten, gemarteld worden of ter dood gebracht.

De vrijheid van meningsuiting wordt nog steeds even wreed onderdrukt als 2000 jaar geleden.

Er zijn weliswaar verschillen.

De Romeinen kruisigden hun tegenstanders in het openbaar. Als ze voldoende voorraad krijgsgevangenen hadden, beplantten ze zelfs hele wegen met kruisen, zoals na de Spartacistenopstand.

Moderne beulen maken van wetenschappelijke foltermethoden gebruik. Zij oefenen hun vak bovendien in het geheim uit, zodat het gekerm van hun slachtoffers minder tot het wereldgeweten doordringt.

A. W.

Euthanasie

In het vorige nummer schreef P. Spigt een artikel over euthanasie waarbij hij in discussie trad met de filosoof dr. W. N. A. Klever.

Sinds het proces tegen de Friese arts mevr. G. E. Postma-van Boven in februari 1973 is het probleem van de milde dood, de euthanasie, telkens weer in de publieke belangstelling gekomen. Mag je een ongeneeslijke zieke uit zijn of haar lijden verlossen? Zo ja, hoe, en door wie? Moeten hier wettelijke regels voor worden vastgesteld of dient de beslissing aan de behandelende arts te worden overgelaten? Spigt stelt nadrukkelijk dat de vraag om gedood te worden serieus moet worden genomen. Daar mag je je niet met een filosofische redenering, hoe knap ook, van af maken.

Maar daarnaast wijst hij er op, dat ook degeen, die de milde dood moet uitvoeren, voor zijn of haar eigen geweten overtuigd moet zijn van het zedelijk recht die handeling te verrichten: met voorbedachten rade.

Binnenkort zal in Humanist uitvoeriger aandacht worden gegeven aan de vele vragen van ethische en emotionele aard op dit gebied. Op dit moment wil ik volstaan met te wijzen op een zojuist verschenen boek over euthanasie, n.l. een overzicht van de z.g. „Postma-papers”. Deze zijn verzameld en toegelicht door de vice-voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie, de NVVE.

Op 11 maart j.l. is dit boekje aan de heer en mevrouw Postma op een bijeenkomst te Amsterdam aangeboden als herinnering aan het beroemde (beruchte?) proces — en uit dankbaarheid voor hun moedig initiatief, dat tot de oprichting van de NVVE heeft geleid.

De processtukken worden aangevuld met een selectie uit brieven van voor- en tegenstanders, en met enkele perscommentaren.

Bovendien is vanaf pagina 113 een levens testament opgenomen met een omschrijving van de bedoeling daarvan. Tenslotte bevat het praktische informatie over doel en streven van de NVVE.

Ondanks de soms wat wijdlopijge processtukken is het toch een boeiend verhaal geworden, dat alle informatie verstrekt die voor een goede oordeelsvorming noodzakelijk is. Gelukkig is het eenvoudig geschreven zonder medische vaktermen; precies wat men verlangen mag van een publikatie, die aandacht vraagt voor wensen van gewone mensen.

Titel: Het Leeuwarder Euthanasie-proces, geschreven door mevrouw Th. Indewey Gerlings-Huurman en uitgegeven bij Callenbach, Nijkerk. Prijs: f 14,50.

Aart Weiland.

In deze Humanist

- Nogmaals Cuba, maar nu over de vrijheid van meningsuiting, waaraan op dit eiland nog wel iets ontbreekt — pagina: 7.
- Politiek op de middenpagina's: Buigt het CDA of barst het?
Twee visies: van H. Bonger en van Coos Huysen — pagina: 4-5.
- Experimenteel wonen en leven in Amersfoort en ander nieuws uit de gemeenschappen op pagina: 6.
- De maart-actie van het Steunfonds: „hou-vast”, pagina: 8.

Hoofdbestuur

Dit is een bericht over twee keer: 4 februari en de 18e. De vergadering van de vierde heb ik zelf maar ten dele meegeemaakt, maar dan is er altijd wel iemand anders die — goede — aantekeningen maakt. De vergaderingen worden hieronder niet verder uit elkaar gehouden. Er waren nog al wat personele zaken: enige her- en nieuw-benoemingen in besturen en commissies, enkele afgevaardigingen, enkele benoemingsvoorbereidingen voor functionarissen. We noemen hieruit nader dat mevrouw T. C. Engel uit Amsterdam in het Eduard Douwes Dekker Huis, volgens de voorkeur van het bestuur aldaar, kan worden benoemd tot geestelijke raadvrouw. Voorts noemen we de instelling van een coördinatiecommissie voor de toepassing van de rijksbijdrageregeling vormingswerk. Het werd al eens gemeld dat de toedeling van rijksbijdragen voor dit werk gedecentraliseerd gaat worden uitgevoerd. Dit maakt het voor ons niet gemakkelijker om mee te delen. De samenstelling van de commissie is: G. Neervoort, W. Fiege, G. Kosse, Ila Schouten Sie Dhian Ho. Verder gaan we ons aansluiten bij de Nederlandse Vrouwen Raad: mevrouw Vonhoff.

Voorts waren er nog al wat punten Humanistisch Perspectief. Hiervan heeft eigenlijk alleen no 15, Wetenschap en Samenleving, de eindstreep gehaald. Waarschijnlijk zal nummer 4, Bevordering van de Verdraagzaamheid, die eindstreep ook nog halen, maar no 6, Omgang met Plant en Dier, niet meer. De eindstreep is het boekje dat, eenvoudig uitgevoerd, de commentaren op de perspectieven voor het congres moet bundelen.

De grootste hap waren de congresvoorbereidingen. Zo werd in tweede instantie gesproken over het voorstel Zutphen, waarin stopzetting van de uitbreiding van de aanmaak van splijtstoffen wordt gevraagd. Het préadvies hierover is ook

klaar en dat zal men al wel in dit blad hebben aangetroffen. Voorts werd er een stuk verslag over 1975 en 1976 behandeld. Het bij elkaar halen van een compleet tweejaarlijks verslag is altijd een heel werk. Bij elkaar wordt het zo groot dat het ook niet in een keer kan worden behandeld. Verdere delen, en ook herziene delen, komen in de maart-zittingen aan de orde.

Maar al legt het congres dan veel beslag op de tijd, ook andere punten blijven komen. Zo werden de activiteiten van de Taakgroep wetenschappelijk werk besproken, en daarbij ook de positie van de Stichting Socrates. De taakgroep is een informele, niet rechtspersoonlijke, groep onder het hoofdbestuur, terwijl Socrates een Stichting is die wat op nonactief was geraakt in de tijd (1972-'73) van de inkrimpingen. De laatste tijd gold het hoofdbestuur formeel als bestuur van de stichting, waar onder andere de leerstoelen onder vallen, en Reenschap. Het hoofdbestuur was met 15 man wel een heel groot bestuur voor de Stichting, maar de taakgroep met ook niet-hoofdbestuurleden erin op deze manier weer te ruim. Er is nu dit op gevonden dat de Taakgroep Socrates zal besturen met dien verstande dat bij formele gelegenheden alleen de hoofdbestuurleden uit de taakgroep het stichtingsbestuur zullen zijn. De taakgroep had de laatste tijd veel gedaan om het wetenschappelijk werk weer op gang te krijgen.

Er werd ook weer een evaluatie van de radio- en TV-uitzendingen gehouden. Voor toekomstige programma's wordt gedacht aan nu weer eens wat meer onderwerpen per uitzending, en dan elk onderwerp wat korter. Opvallend was dat het opgeven van een telefoonnummer in de uitzendingen voor onmiddellijke aanmelding als lid van het Verbond al enkele malen een flink succes is geweest.

AJW.

De modeshow

Bij het opruimen van een kast kreeg ik een schoenendoos in handen, waarin keurig in vloeiend papier de baard en de snor van Sinterklaas lagen. Of eigenlijk moet ik zeggen de baard en de snor van een Sinterklaas en wel de meest ongeloofwaardige, die je je maar kunt voorstellen, namelijk ikzelf, optredend als Goed-Heiligman voor onze bejaardenclub.

Dat was een van de eerste grote stunts, die we ten behoeve van de club uithaalden, ontsproten aan het vindingrijke brein van medeclubleidster Miep. Ze wist ergens van een school een kostuum te krijgen en omdat ze er zelf kuint in kon, was ik de klos. In een hok achter de zaal hees ik me in het bisschopsgewaad, waarvan de mijter zo knelde, dat ik voor het binnentreden al knallende hoofdpijn had. De snor en de baard moesten met ijzerdraadjes bevestigd worden. Drie dagen later vroegen de mensen nog, wat ik toch voor rare striemen op mijn wangen had. Ik was dan ook een wat gekwelde en uitgebluste, naar aspirine snakkende heilige, maar de club kwam niet meer bij van 't lachen. 't Volgend jaar had een van onze dames een juweel van een snor en baard voor me gemaakt van schapenwol, de mijter was wat wijder en ik had zelf een gedicht gefabriceerd van veertig coupletten, zodat al met al m'n optreden veel losser was dan de eerste keer. Jarenlang ging het prima, totdat het pak niet meer beschikbaar was en de snor en de baard in de schoenendoos in de kast belandden.

De dag na het weerzien met de Sinterklaasattributen wachtte ons weer een nieuw produkt van Mieps inventieve geest: een modeshow voor de club ter gelegenheid van haar verjaardagsfeest, met onszelf en naar we vurig hoopten ook de clubleden als mannequins.

's Morgens om negen uur reed ik al met de auto de Albert Cuypmarkt op, om tussen enorme uitladende vrachtauto's door en kooplieden, die hun kramen aan 't inrichten waren, een kledinghal te bereiken, die ons armenvol jurken, rokken, pantaloons, bloeses en vesten voor de show ter beschikking stelde, plus nog een opvouwbaar rek, om alles aan op te hangen. Dat rek stelden we in een apart zaaltje op. De middag begon aarzelend. We trokken eerst zelf de jurken aan en deinden er, met pianomuziek op de achtergrond, professioneel mee tussen de rijen door, maar al gauw kwamen de eerste nieuwsgierigen eens een kijkje nemen in het verkleedzaaltje, waar het rek stond, en even later stond de halve club in onderjurk kleren te passen. Iedereen, die iets aan had van de show, moest ermee de grote zaal door om het de anderen te laten zien. De chaos was compleet. Miep zocht naar haar eigen jurk, maar die had ik inmiddels alweer klaar om op het rek te hangen. Anderen waren hem al aan 't keuren.

Echt verkocht hebben we niets. Iedereen, die belangstelling had, stuurden we maar naar de hal op de Albert Cuypmarkt. Alleen ikzelf ben ter plekke aan een jurk blijven hangen, die op 't eerste gezicht m'n hart gestolen had, omdat hij precies bij m'n theeservies paste. Een vreemd criterium misschien, maar 't was ook de vreemdste modeshow, die ik ooit heb meegemaakt. Maar wèl de leukste.

Ans Spigt

Kongres 14/15 mei in Zwolle

Aan de voorbereidingen voor het komende kongres wordt hard gewerkt. Verschillende mensen zijn bezig met het schrijven van hoofdstukken van het tweejaarlijks verslag, dat vervolgens in het hoofdbestuur wordt besproken. Er worden kongresvoorstellen uitgewerkt, die u voor een groot deel reeds in Humanist hebt kunnen lezen. De volledige kongresmap met alle stukken moet vóór 16 april bij de gemeenschappen en de kongresafgevaardigden in huis zijn.

Voor de gemeenschappen brengt dit ook werk met zich mee. Alle stukken moeten worden bestudeerd en er moeten afgevaardigden naar het kongres worden gekozen.

Het kongres vindt plaats in Zwolle op 14 en 15 mei as., van zaterdagmorgen 10 uur tot zondagmiddag 17.30 uur. Het kongres wordt gehouden in de bo-

venzaal van de IJsselhal aan de Vee-markt.

Bij het ordenen van de stof, die moet worden besproken hebben we kunnen vaststellen, dat de agenda wederom overvol zal zijn. Er wordt naar gestreefd de agenda zó in te delen, dat op zaterdag in hoofdzaak zal worden gesproken over huishoudelijke en organisatorische zaken en op de zondag in hoofdzaak over inhoudelijke. Een belangrijk punt daarbij zal een rede zijn van P. Spigt over „Humanistische gedachten over leven en dood”. Op de zaterdagavond wordt een programma met een ontspannend karakter aangeboden. Het is gewenst, dat afgevaardigden, die ver weg wonen, in Zwolle overnachten. Behalve afgevaardigden zijn ook belangstellenden na voorafgaande aanmelding — van harte welkom op het kongres.

HUMANISTISCH PERSPEKTIEF

punt 15

Een wetenschapsbeleid, dat zowel recht doet aan de praktische behoeften der samenleving als aan het algemeen menselijk streven naar kennis en aan de scheppingsdrang van de wetenschapper.

Door de eeuwen heen heeft de wetenschap bijgedragen tot de verruiming en verrijking van de menselijke geest. Zijn rol is in recente tijden steeds belangrijker geworden en strekt zich uit over alle facetten van het menselijke leven. Parallel hiermee vraagt de wetenschap een steeds groter deel van onze inkomsten en mankracht.

De gevolgen van wetenschappelijk werk, gunstige en ongunstige, zijn vaak geheel anders dan was bedoeld of voorzien, zoals de ontdekking van de radio-activiteit, die tot kernenergie en atoomwapens leidde, of de moderne celbiologie, die beïnvloeding van de erfelijke eigenschappen van mens en dier in het vooruitzicht stelt.

Ontwikkelingen als deze beginnen in de studeerkamer, maar lopen uit op moei-

lijk te stuiten maatschappelijke veranderingen. De maatschappij zal daarom een sterke greep op de wetenschapsbeoefening moeten hebben met uiteraard zoveel mogelijk vrijheid voor de mensen, die erin werken.

Waar de grensovergang tussen zuivere en toegepaste wetenschap ligt, is vaak moeilijk te bepalen. Toch hebben beide een eigen functie.

Zuivere wetenschap, die bestemd is ter vermeerdering van kennis en inzicht, moet in een sfeer van vrijheid beoefend worden. Aan de wetenschapper zelf moet, net als aan een scheppende kunstenaar, zoveel mogelijk gelegenheid worden gegeven om zijn creativiteit uit te leven. Deze gelegenheid moet voor zoveel mogelijk mensen openstaan, maar

dit is wel een zekere luxe, die door de financiële prioriteiten van de samenleving begrensd wordt. Een beperking zal daarom nodig kunnen zijn en men komt dan niet aan een kwaliteitsselectie van de aanstaande wetenschappers. Voorts zal men de kosten van de soms zeer dure research-hulpmiddelen moeten beperken en eventueel prioriteit aan „goedkope” disciplines of onderzoeken moeten geven.

Toegepaste wetenschap is veel „zichtbaarder” dan zuivere wetenschap, in de eerste plaats wegens zijn gevolgen, maar ook omdat er veel meer mankracht en middelen aan worden besteed. De maatschappij moet hier dus een veel sterkere invloed uitoefenen. Al zijn de gevolgen soms moeilijk te voorspellen, men zal dit steeds zo goed mogelijk moeten proberen en vooral de wetenschappers zelf moeten hieraan hun volle medewerking verlenen.

De vraag is dan, waar de controle door de samenleving moet aangrijpen, hetzij alleen in de toegepaste wetenschap, hetzij ook in de zuivere wetenschap voorzover die tot schadelijke toepassingen kan leiden. Met andere woorden: mag en moet het verzamelen en publiceren van kennis op zichzelf aan beperkingen worden onderworpen? Een humanist zal deze vraag niet licht beamen, maar moet hem wel onder het oog zien.

De controle op toegepaste research moet niet alleen repressief zijn maar veeleer inhoudelijk-sturend, zodanig dat wetenschappers geïnspireerd worden om voor de samenleving gewenste onderzoek-objecten aan te vatten. Ook de studierichtingen der aankomende studenten moeten hieraan worden aangepast, zonedig door beperking van sommige studierichtingen.

Humanistisch Thuisfront: uitbreiding van 't Harde

Van tijd tot tijd krijgt de Stichting Humanistisch Thuisfront de gelegenheid in dit blad uw aandacht te vragen.

Dit stellen wij zeer op prijs, want daardoor kunnen wij een grote kring van onze geestverwanten informeren over het reilen en zeilen van onze militaire tehuizen.

Hoe is het nu daarmee gesteld?

We beginnen met enige verheugende mededelingen. Tenslotte is ons bestuur er in geslaagd onder volledige subsidiëring een uitbreiding van ons tehuis in 't Harde te verwezenlijken. Zodoende konden er een studiezaal en een ruimte voor actieve spanning worden bijgebouwd. Onder dezelfde regeling zijn in het tehuis in Havelte dringend nodige reparaties uitgevoerd.

Bovendien heeft de rijksoverheid het ons mogelijk gemaakt reeds lang gewenste aanschaffingen voor de inrichting van alle tehuizen te doen. Door het intensieve gebruik, want de belangstelling van de militairen is gelukkig zeer behoorlijk, was vernieuwing van inventaris erg nodig geworden. Deze zal beslist een

goede bijdrage leveren aan de sfeer, waardoor het bezoek gunstig wordt beïnvloed. En juist deze sfeer is een erg belangrijk gegeven, de aan hem geschonken aandacht bepaalt de waardering van de bezoeker, de militair.

Het is wel dienstig hier de situatie van de dienstlichtige weer te geven. Hij komt uit de burgermaatschappij, waarin hij binnen de voor hem bestaande mogelijkheden een eigen gedrag en rolvervulling had ontwikkeld. Eenmaal in dienst gekomen, krijgt hij te maken met een meer strikt patroon op het gebied van hiërarchische gezagsverhoudingen en van normen en waarden.

Door de ervaringen in dit spanningsveld is een heroriëntatie ten opzichte van het voorheen gebruikelijke leefpatroon nodig; de jonge dienstplichtige wordt dan gekonfronteerd met vragen over eigen identiteit en een nieuw soort verantwoordelijkheid, zoals deze voortvloeit uit zijn disciplinaire verantwoordelijkheid.

Iedere dienstplichtige zal dus gaan zoe-

ken naar een voor hem aanvaardbare oplossing, hoe hij zich het beste door deze problemen kan heenwerken. De eigen kijk op het leven speelt hierbij natuurlijk een grote rol. Met grote voldoening kunnen wij vaststellen dat volgens de ervaringen van onze tehuisleiders het overgrote deel van onze bezoekers onze benadering erg waardeert. De ontspanningmogelijkheden, deelnemen aan schaak- en damwedstrijden, discussies over door henzelf gekozen onderwerpen met deskundige inleiders, dan wel het alleen maar passief ervaren van de sfeer buiten kazerneverband, vormen hiervan een belangrijk onderdeel.

Het is eigenlijk overbodig op te merken dat bij het ingaan op persoonlijke problemen niet belerend wordt opgetreden, maar samen met de betrokkene wordt gezocht naar een voor hem mogelijke en aanvaardbare oplossing: de eigen verantwoordelijkheid vormt het enig mogelijke uitgangspunt. Wij vinden dat wij op deze manier de humanistische principes het beste kunnen waarmaken.

(lees door op pag. 4)

Nog eens het C.D.A. en zijn ethisch reveil

HET C.D.A.: BUIGT H

De westerse vorm van democratie kent politieke partijen die de belangen, die hun leden voorstaan behartigen. De verschillen zijn in 't algemeen terug te voeren op klasse-tegenstellingen. Maar de verschillende politieke groeperingen hebben ook een algemeen maatschappijbeeld, gebaseerd op een mensbeeld. Het liberalisme, gericht op de vrijheid van het individu — ook economisch — is optimistisch, in zoverre het meent dat de maatschappij vooruit zal gaan als het individu onbelemmerd zijn belang kan nastreven; is pessimistisch in zoverre het meent dat de mens van huis uit een egoïstisch wezen is. Het socialisme, opkomend voor de bezitlozen wil de klassetegenstellingen verzwakken of opheffen en wil de economische vrijheid van het individu inperken door het regelen van de bezitsverhoudingen. Rechtvaardiger verdeling beperkt de vrijheid. Het gaat in de politiek om tijdelijke, aardse zaken al zijn er talrijke motieven van geestelijke aard. Noch in Engeland, noch in de V.S., noch in de Skandinavische landen ontstonden kerkelijke partijen. Wel kwamen er in landen waar de r.k. kerk de heersende was, katholieke partijen. Alleen in Nederland ontstonden in de loop van de 19e eeuw naast de liberale en de socialistische groeperingen partijen op een kerkelijke grondslag. De r.k. staatspartij van en voor katholieken, de A.R.-partij van en voor gereformeerden en de C.H.-unie van en voor leden van de grote kerk. Zij die verenigd waren in één kerk bleven ook bijeen in de politiek, maar hadden behoefte om een algemeen maatschappijbeeld te ontwerpen, gebaseerd op hun geloofsrichting. Voor de r.k. partij lag dat in de corporatieve gedachte, waarbij werkgevers en werknemers in een bedrijfstak, zoals in de gilden, samenwerkten. Na de periode van Mussolini en Salazar hoort men daar niet veel meer van. Het

calvinistische maatschappijbeeld was gebaseerd op de soevereiniteit in eigen kring maar daar hoort men ook niet veel meer van. Het maatschappijbeeld van de C.H.U. had geen duidelijke contouren maar zijn politici aanvaardden met graagte regeringsverantwoordelijkheid, waarbij zij zich lieten inspireren door het evangelie en de historie. Omdat in de nederlandse kerkelijke partijen ondernemers, kleine en grote zelfstandigen en arbeiders verenigd waren konden zij nooit een progressieve of een conservatieve politiek voeren, want in het eerste geval zouden zij handelen tegen de belangen van de werkgevers en in het tweede geval tegen de belangen van de werknemers. Zij waren dus aangewezen op compromissen in de bestaande verhoudingen. Dat zal — naast de geloofsafval — de reden zijn van de gestadige achteruitgang in het aantal kamerzetels. Een kerkelijke partij is per se immobiel. In navolging van Duitsland is nu in Nederland een concentratie tot stand gekomen van de drie kerkelijke partijen. Bij de moeizame voorbereiding is niet gebleken dat zij een gemeenschappelijk maatschappijbeeld, laat staan maatschappijideaal hebben. Het C.D.A. wil wel een sociale politiek voeren, maar wil geen fundamentele veranderingen. Over de inspiratiebron van het geloof wordt voortdurend gesproken, maar die kan blijkbaar niet tot één maatschappijbeeld voeren. Dat deze aardse oecumenische groepering tot dezelfde politieke versterking moet voeren als vroeger de aparte partijen lieten zien bewijst de onthullende uitspraak van de lijsttrekker; het C.D.A. zal geen stap naar links en geen stap naar rechts zetten. Het blijft dus in het midden staan.

Nu heeft het C.D.A. een vlag onworpen om de politieke lading te dekken; het ethisch reveil. Dat er in een sombere wereld, waarin geweld, discriminatie, on-

**De politieke ontwikkeling in Nederland ga
gemoederen meer bezig houden.
Vooral de sleutelpositie van het CDA.**

**Twee speculaties over de toekomst vindt
van dr. Henk Bongers uit Amsterdam, die
optimistische van een voormalig humanist
ging, Coos Huysen. Deze 37-jarige geschied
ziet het CDA vroeg of laat barsten. Hij sta**

vrijheid, honger, bezitsdrift en onverdraagzaamheid toenemen aangedrongen wordt op een hernieuwde bezinning op waarden, daar is niets tegen en alles voor, maar nu al zijn de tekens duidelijk hoe dat reveil te werk zal gaan; er zullen normen opgelegd worden, er zal in plaats van overtuigen, verboden worden. Geen wettelijke regeling van de abortus, censuur op films en periodieken, geen voortgaande tolerantie t.a.v. de homofilie en het afwijzen van andere menselijke relaties dan in het huwelijk.

Het beeld wordt duidelijk. Het C.D.A. wordt een behoudend autoritaire groepering met een verzwegen theoretische inslag. In de praktijk komt het er op neer dat het negatief gemeenschappelijk principe is anti-socialistisch. Het lijkt mij dan ook niet twijfelachtig dat als het C.D.A. bij de verkiezingen meer zetels behaalt dan de drie samenstellende partijen nu, er geregeerd zal worden met de V.V.D. die hetzelfde negatieve principe heeft.

Mogelijk is ook dat progressieve groepen in het C.D.A. zullen pleiten voor een samengaan met de P.v.d.A., maar zij zullen dat waarschijnlijk niet bereiken.

Toen ik een aantal jaren geleden in Mens en Wereld een soortgelijke beschouwing schreef over politiek en geloof kreeg ik een aantal reacties van kerkelijke zijde met de strekking dat een humanist niets begrijpt van een kerkelijke partij, omdat hij geen christengelovige is. Ik begreep die reactie toen niet, omdat ik meende dat mijn beschouwing niet onlogisch en niet onredelijk was. Later nadenkend over een en ander werd mij duidelijk dat er achter en onder het C.D.A. iets schuilt. De kerken verkeren in een crisis. Via de politiek hopen de makers van het C.D.A. het geloof via de macht van een politieke groepering, een nieuwe impuls te geven. Blijkbaar heeft links voor hen niet alleen het geloof niet (meer) maar mist het ook ethische normen. Hier ligt dan ook de werkelijke polarisatie.

Nu wordt ook duidelijk dat elke kritiek, elke spotprent, elke opmerking over de stunteligheid, de twijfels en de gewetensconflicten van de lijsttrekker van het C.D.A. met vreugde zal begroet worden want de martelaar bewijst zijn geloof door zijn martelaarschap.

H. Bongers

Uitbreiding van 't Harde (vervolg van pag. 3)

Wanneer u nu tot hiertoe hebt doorgelezen, waar we toch wel op rekenen, vraagt u zich misschien af of het bovenstaande de enige aanleiding tot dit artikel is? Welnu, dit is zeker niet het geval.

U las zojuist dat de overheid ons een helpende hand heeft gereikt, een gebaar dat ieder van ons zeer veheugt. Wij voelen hierin een erkenning van onze manier van werken die ons bestaansrecht onderstreept. Bij de bespreking van onze verzoeken is ons nadrukkelijk te verstaan gegeven dat wij nu weliswaar een bepaalde overheidshulp zullen ontvangen, maar onze gesprekspartners gaan er zonder meer van uit dat onze achterban zich nu evenmin onbetuigd zal laten. De bereidheid van onze geestverwanten en

medestanders, de voortzetting van ons werk mogelijk te maken, hanteert men zeer terecht als maatstaf. Vanzelfsprekend delen wij deze opvatting, met uw hulp staat of valt onze stichting.

Hier danken wij allen die ons vorig jaar september hun bijdrage hebben gezonden, maar tevens stellen wij vast dat een aanzienlijk deel onzer geestverwanten toen niet heeft gereageerd.

Met uw hulp staat of valt onze stichting; dit is letterlijk bedoeld, want wij kunnen niet zonder uw steun.

Wanneer u in uw overwegingen zowel het nut en de noodzaak van ons werk als onze hachelijke situatie betreft, twijfelen wij er niet aan dat ook u nu uw materiële steun zult verlenen. En daarvoor danken wij u oprecht. Giro 20540, Stichting Humanistisch Thuisfront, Amsterdam.

Adriaan Visser

NIET OF BARST HET?

, naarmate de verkiezingen naderen, de

op deze pagina's: een pessimistische
et CDA (naar rechts) ziet buigen; en een
die later naar de hervormde kerk over-
denislaraar, tevens kamerlid voor de CDA,
t er binnenkort uit; naar links.

.....

Ik geloof niet, dat het huidige maatschap-
pelijke bestel vanzelf overleefd blijft. Het
wordt bedreigd door linkse of rechtse
totalitaire ontwikkelingen. Om die te
voorkomen is versnelling van de maatschap-
pelijke evolutie noodzakelijk. Ver-
anderingen, mede aan te brengen vanuit
de progressieve politiek.

Zo motiveert voormalig CHU-bestuur-
der en programma-maker van het CDA
Huijsen zijn besluit om straks, na de
beëindiging van zijn Kamerlidmaatschap,
over te stappen naar de PvdA,
„de kern en de spits van de progressieve
politiek in Nederland”. Met hem maken
twaalf andere, min of meer bekende
christenen in de politiek, onder wie
oud-KVP-voorzitter Dick de Zeeuw — de
overstap.

Er is heel wat aan vooraf gegaan en dat
verhaal begint al in de jaren 1966/67.
Huijsen (humanistisch opgevoed en later
tot de hervormde kerk bekeerd) behoorde
in die tijd tot de christen-radicalen.
Zij spanden zich in om de oude confes-
sionele partijen in een progressieve
koers te brengen. Daar bleek spoedig
geen beginnen aan en veel christen-radi-
calen verlieten dan ook hun partijen —
maar Huijsen bleef.

Hij kreeg in de jaren zeventig hulp van
Dick de Zeeuw, die van hervormd ka-
tholiek geworden was. De Zeeuw heeft
jaren geprobeerd de conservatieve
krachten in de KVP en in het naderende
CDA te bezweren, maar tevergeefs.
Toen hij de CDA-beluste KVP-top te-
veel voor de voeten liep werd hij gewipt.
Hij verliet de KVP, begon „Resoluut”
en praatte en schreef over de „vierde
richting” in de politiek.

De vierde richting — dat zouden de ver-
nieuwingsgezinde krachten moeten zijn
die een rol zouden spelen naast de so-
ciaal-democraten, de christen-democra-
ten en de oer-conservatieve liberalen
van Wiegel. Ook dat is mislukt en nu is
er aan het grote zwerven een einde ge-
komen. Beide mannen gaan naar de
PvdA. Waarom die keuze niet eerder
gemaakt?

Huijsen, snel pratend in een Haags café:
„Ik bleef in de CHU, omdat je dacht
dat de confessionele partijen te hervor-
men waren. Ik werd lid van de Groep
van Achttien, de club die aan een ge-
meenschappelijk programma werkte.

Later ook van de Contactraad, de uit-
vinding van Steenkamp die de weg naar
het CDA moest plaveien.

„Die programma's waren mooie stuk-
ken. Als ik ze nalees, herken ik hele
stukken van mijzelf. Pas later heb ik ge-
leerd dat er een hemelsbreed verschil
bestaat tussen de papieren programma's
aan de ene kant van het beleid en de
mannetjes aan de andere kant. Dan krijg
je de afknapper. Ach, die pretentie van
christelijke politiek... Een deel van de
christendemocraten conformeert zich in
de praktijk gewoon aan een burgerlijke
conservatieve visie.”

Hondjes

Huijsen heeft studie gemaakt van het
merkwaardig fenomeen: het taalge-
bruik in christen-democratische kring.
Hij noemt het de Mythe van het Woord.
„In die programmatische gesprekken
kijkt men elkaar dierbaar aan. Ze ko-
men in dat proces echt tot progressieve
conclusies en dat geeft je dan weer
hoop. Als het moeilijk wordt, komen er
bijbelteksten aan te pas en daarop re-
geren ze als de hondjes van Pavlov. Een
oude CH-politicus, die mij wel mocht,
heeft mij eens de raad gegeven aan het
slot van mijn betogen een passende bij-
beltekst te gebruiken. Dan raak je je
progressieve verhaal wel kwijt, zei ie.”

Het taalgebruik in CDA-kringen is sterk
oecumenisch gekleurd, aldus Huijsen.
Opgeld doet tegenwoordig de term „ver-
antwoordelijke maatschappij”, maar te-
gelijkertijd introduceerde Van Agt, de
CDA-lijsttrekker, de term „Ethisch Re-
veil”. Dat komt in Huijsens visie neer op
het opleggen van normen aan anderen.
Hoe is dat te rijmen met een maatschap-
pij, waarin het aankomt op iedere indi-
viduele vrijheid en verantwoordelijk-
heid?

Huijsen wil „sans rancune” nog wel
kwijt dat de CHU rechtser is geworden
dan zij ooit geweest is. „Dat is de ver-
dienste van Kruisinga. Die heeft het
handig gespeeld: de bijbel in de etalage
en Machiavelli onder het hoofdkussen.
Zie de lijst, Tolman is op de derde plaats
gezet, nadat hij dat geld naar Zuid-Afri-
ka gebracht had. Het is tekenend voor
de discrepantie tussen programma, man-
netjes en beleid. Het programma spreekt
zich uit tegen discriminatie.”

Maar de dertien christenen van de jong-
ste doorbraak hebben afgesproken dat
zij niet te veel de nadruk zullen leggen
op wat hun in het CDA niet aanstaat.
Wat zij willen laten zien, is vooral dat
het CDA niet het enige politieke onder-
dak voor christenen is. Gesprekken met
een delegatie van het PvdA-bestuur heb-
ben hen tenslotte over de streep getrok-
ken.

Doordrammers

Huijsen: „Ik weet wel dat veel christe-

nen bezwaren hebben tegen de PvdA.
Maar die bezwaren berusten vaak op
karikaturale waarnemingen. Zo geldt de
PvdA als en stelletje doordrammers.
Nou, als ik vanuit mijn bankje in de Ka-
mer die fractie eens overzie, dan denk
ik: dat valt alles mee. In november
heb ik een brochure geschreven, waarin
al naar openingen naar de PvdA ge-
zocht werd. Daarop zijn gesprekken ge-
volgd — met De Zeeuw en zijn groep,
met het Centrum van Levensbeschou-
wing en Politiek in de PvdA, en met Ien
van den Heuvel. Daaruit is ons gebleken
dat er in de PvdA wel degelijk ruimte is
voor mensen met een gezindheid als de
onze.”

Waarom naar de PvdA en — bijvoor- beeld — niet naar de PPR of naar D'66?

„De PvdA is een volkspartij en dat
spreekt ons sterk aan. Allerlei sociale la-
gen zijn erin vertegenwoordigd en daar-
om willen wij solidair zijn. Geen kwaad
woord van de PPR, maar daar heb je
dat veel minder. Die partij heeft iets eli-
tairs. Dat eeuwig dreigen met weg te lo-
pen, dat ligt me niet. D'66 — dat is een
lief soort liberalen, redelijke mensen,
maar ze zitten ook nooit in maatschap-
pelijke onredelijke posities. Ligt ons
niet.”

Mondiger

Is de partijvernieuwer Huijsen uit de ja-
ren zestig niet bitter teleurgesteld nu het
partijbestel in de jaren zeventig nog zo
krachtig overeind staat?

Huijsen: „Tja, wat heeft het opgele-
verd? Er zijn wat minder partijen. Drie
hoofdstromingen eigenlijk, de rest is
versiering. Dat is winst. De achterban
van althans de progressieve partijen is
mondiger geworden, minder serviel te-
genover de leiders. Dat is meegenomen.
Tenslotte, ik geloof toch dat het proces
nog niet voltooid is. Het CDA en de
CDA-kiezers staan nog steeds voor de
keuze: progressief of conservatief. De
vorming van het CDA heeft het keuze-
moment uitgesteld, maar de keuze zal
gemaakt moeten worden.”

„Volgens mij zijn we nu in de derde
fase van de partijvernieuwing aanbe-
land. Het CDA is nog steeds een vat vol
tegenstrijdigheden. Mijn analyse is dat
de rek die erin zit, anderhalf kabinet-
Den Uyl beslaat.

Als het CDA weer met links gaat rege-
ren, komt het moment van de keuze: of
het kabinet barst of het CDA breekt in
stukken. Driekwart van het CDA is van
een gematigd behoudende signatuur. Ik
hoop dat het in de Kamer gebeurt — en
dan krijgen we toch nog de hergroep-
ping waarop we gehoopt hebben.”

Huijsen meent dat de Dertien daarop
vooruitlopen. „Onze stap geeft de logi-
sche weg aan.” Hij beschouwt het als in
elk geval zijn antwoord op de dreigende
reactie — het reactionaire populisme, be-
lichaamd in politici, zegt hij, als Wiegel,
de Britse Tory-leidster Margaret That-
cher en niet te vergeten CDU/CSU's
Franz Joseph Strauss.

Kees Bastianen, in „De Volkskrant” van
26 febr. 1977.

Weekend over „Arbeid”

Het gewest Zeeland organiseert op 21 en 22 mei een weekend in het van Eeghenhuis te Aardenburg (Zeeuws Vlaanderen). Het gespreksonderwerp zal zijn Arbeid en onder leiding staan van Ila Schoutsen en A. den Broeder.

Ook mensen van buiten Zeeland zijn van harte welkom; voor vervoer vanaf station Vlissingen kan gezorgd worden. Voor inlichtingen en opgave bellen of schrijven naar ondergetekende: A. Mortier, Lisztlaan 7, Vlissingen, tel. 01184 - 13182.

Pedofilie

De belangstelling groeit voor de intieme omgang tussen kinderen en volwassenen, aangeduid als „pedofilie”. Het onderwerp is voor de meeste mensen zwaar taboe, maar toch is het bittere noodzaak eens over de sexualiteit met en van kinderen te spreken.

Dat kan op zaterdag 19 maart in de middenzaal van het RAI-congrescentrum te Amsterdam. Kosten f 27,50 per deelnemer, inclusief koffietafel. De conferentie wordt georganiseerd door de werkgroep pedofilie van het nationaal centrum geestelijke volksgezondheid, in samenwerking met de werkgroep pedofilie van de ned. ver. voor seksuele hervorming.

Duur van 10 tot 22 uur. Opgaven bij Fiscaat LWGP Postbus 4009, Groningen.

Zwartboek COC

De landelijke projectgroep Huisvesting van het COC — de ned. vereniging tot integratie van homosexualiteit — beijvert zich al jaren in het bestrijden van discriminatie bij woningtoewijzing. Op 3 maart had men een gesprek met staatssecretaris Marcel van Dam, waarbij gesproken werd over de toepassing van de individuele huursubsidie, over de huurovergang na overlijden van een partner en over de ervaringen van het COC in de plaatselijke stuurgroepen in het kader van de nota, één- en tweepersoonshuishoudens”.

Over dit laatste onderwerp is een zwartboek verschenen, dat verkrijgbaar is tegen kostprijs (ong. f 1,—) op het verenigingskantoor, Frederiksplein 14, Amsterdam. U kunt daar ook terecht voor een speciaal nummer van „SEK” waarin van Agts ethisch reveil met zorg tegemoet wordt gezien.

Woongemeenschap te Amersfoort

De vrouwengroep van de gemeenschap Amersfoort van het Hum. Verbond bracht op 3 febr. een bezoek aan de woongemeenschap De Instee, aan de Zuidsingel 45 aldaar.

Spreker: de theoloog van Ewijk, zelf wonend in de Instee. Volgens Verbondenheid, het blad van de gemeenschap Amersfoort, was er een enorme be-

langstelling: 22 dames. Uit het verslag van bladvuistertje het volgende.

Om alle misverstanden maar meteen uit de weg te ruimen: deze woongemeenschap is iets heel anders dan de z.g. commune, een woord, zwaar beladen en met een ongunstige klank. De bewoners van de Instee — vier echtparen, van wie de oudste 60 en de jongste 30 jaar — wonen met hun kinderen samen uit idealistische overwegingen. Doel is onder meer: bevordering van de menselijke contacten, vooral in geestelijke zin.

Hoe leeft men nu in de Instee? Alles gaat gemeenschappelijk. Ieder stort zijn inkomsten in een gezamenlijke pot, ofschoon niet ieder hetzelfde inkomen heeft. Het huis is gezamenlijk eigendom. Ieder krijgt, naar rato van zijn gezinsgrootte, een bepaald bedrag ter persoonlijke beschikking. Vijf maal per week wordt er gezamenlijk gegeten, per toerbeurt gekookt en het huis schoongehouden.

Eenmaal per week wordt een bespreking gehouden over lopende zaken en eventueel persoonlijke kwesties of problemen.

Privacy is gewaarborgd.

Ieder gezin heeft zijn eigen woon-, werk- en slaapkamer. Aan deze samenlevingsvorm ligt een soort kibboetsgedachte ten grondslag.

Iemand met een sterk individualistische instelling moet er dus niet wezen.

De gemeente Amersfoort staat niet afwijzend tegenover dit experiment en wil de bouw van projecten op dit gebied bevorderen.

Viering 25-jarig bestaan Humanistisch Verbond-België

Op zaterdag, 23 april a.s. vindt in Antwerpen een nationale manifestatie plaats ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Humanistisch Verbond in België.

Programma

15.00 uur. Academische zitting onder voorzitterschap van de heer H. Corijn.

Sprekers: E. Scholliers over „Sociaal-economische perspectieven vanuit vrijzinnig-humanistisch oogpunt”.

M. G. Rood over „Humanisme en het dwingen der nieuwste christenen”.

R. Dille over „25 jaar Humanistisch Verbond in België”, m.m.v. het muziekensemble „De Liereman”.

18.00 uur. Gemeenschappelijk koud maal.

20.00 uur. Kleinkunstavond m.m.v. Della Bosiers en Wannes van de Velde gevolgd door bal met het orkest Lou Nielsen.

Zaal: Romi Goldmuntz-centrum, Nerviërsstraat 12 te Antwerpen.

Kosten: De middagzitting: gratis
De avondmaaltijd: Bfrs 250,— p.p.
De avondmaaltijd plus avondvoorstelling plus bal: Bfrs 400 p.p.

Opgave voor deelname vóór 1 april aan het Humanistisch Verbond België, Limburgstraat 49-53 Antwerpen 2020 onder gelijktijdige storting van de verschuldigde kosten op postgirorekening no. 068 - 0614630-65 t.n.v. Humanistisch Vrijzinnig Vormingswerk te Antwerpen met vermelding van de evenementen, waaraan u wenst deel te nemen en het aantal personen. (Het overmaken van de kosten kan via uw Nederlandse giro of bankrekening). U ontvangt vervolgens uit Antwerpen uw toegangskaarten en een aanwijzing van de weg naar de zaal.

De hoofdbesturen van het Humanistisch Verbond in België en in Nederland stellen het op prijs als veel Nederlandse humanisten deze manifestatie in Antwerpen komen bijwonen.

Eenzaamheid

In de Humanist van 1 febr. geeft O. Birman de raad van een kennis door, om steeds twee echtparen uit te nodigen, om zodoende eenzaamheid op te lossen. „Dat vinden sommige mannen aardiger”.

Inderdaad ben je dan niet alleen, je kunt ijverig voor gast-vrouw/heer spelen, maar de eenzaamheid los je daarmee echt niet op. Weet Birman wel het verschil tussen „alleen-zijn” en eenzaamheid?

Als iemand de hand uitsteekt uit eenzaamheid, dan heeft deze persoon behoefte aan contact. Als het ware een praatpaal om zich eens uit te spreken en beslist geen behoefte aan mannen, die het „aardiger” vinden om met elkaar te praten. Waarover? De zaak? Politiek? Omdat ze nog niet genoeg genoeg gemanicpeerd zijn om te weten dat vrouwen ook „normaal” mee kunnen praten?! Nee, O. Birman.

U begrijpt er niets van.

Hoe zou U het vinden, als U iemand uit zou nodigen en U zou te horen krijgen, dat het „aardiger” zou zijn als die-of-die ook gevraagd werd? Op deze manier kunt U maar beter niet als „gelukkiger zijnde” de plicht op U nemen, „een eenzame ter zijde te staan”.

Emmen, mevr. J. M. van Gils

Milieu en leger

Met verbijstering las ik dit artikel op de voorpagina van HUMANIST 1 febr. '77. Ik krijg het gevoel, dat oorlog er bij hoort. Er staat dat het leger noodzakelijk is dus **het leger moet!** Met als consequentie **oorlog moet!**

Dan denk ik: waar zijn we met ons humanisme terecht gekomen. Beseffen we dan niet wat oorlog betekent? Oorlog is bruut geweld: vernietiging - ontbladering - verwoesting - in alle opzichten onmenselijk. Kunnen humanisten niet in een andere richting denken, dat oorlog juist NIET moet?! Dat we van alle oorlog en oorlogsvoorbereiding af moeten? Het artikel had als bijschrift: over het milieu. Wat is nu groter milieuvervuiling dan juist oorlogsvoorbereiding?

Ergens heb ik gelezen dat 40 pct. van de wereldbevolking betrokken is bij de voorbereiding op de volgende oorlog. We kunnen dus aannemen dat 40 pct. van de verspilling en milieuverontreiniging op rekening komt van het leger.

Wij moeten ons bewust worden van het absurde van deze tijd. De bewapeningswedloop wordt aangewakkerd door de wapen- en gifgasindustrie en is gericht op de vernietiging van deze samenleving.

Hierom ben ik **tegen iedere oorlog en oorlogsvoorbereiding.**

Doorwerth, C. Lodder

Radio & TV

Radio: iedere zondag Hilv. I 9.30-10.00 uur.

20 maart: aktualiteiten met onder meer, aandacht voor het werk van het Steunfonds

27 maart: Hou-vast, een uitzending over het werk van het Steunfonds Praktisch Humanisme.

Samenstelling: Jetske Mijs

Presentatie: Karel van de Graaf

Televisie: Ned. I 20 min. voor het laatste journaal.

20 maart: Humanisme als daad. Karel van de Graaf in gesprek met Jaap van Praag en Richard Lukács over hulp-verlening. Regie: Joos Elfferich

3 april: Zelfmoord. Karel van de Graaf in gesprek met dr. René Diekstra

Regie: Joos Elfferich-Frank

Humanist

eindredakteur: Jetske Mijs.

Druk: Lumax, Utrecht.

Redactie-adres: Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 31 81 45.

Abonnementsprijs voor niet-leden: f 18,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.

Cuba en de vrijheid van meningsuiting

Twee weken geleden werd in dit blad het uitvoerig relaas van Frank de Mink afgedrukt over zijn onderwijsstudie naar Cuba. Graag had ik toen als interviewer wat kritische kanttekeningen willen maken, maar na overleg met Frank werd besloten, zulks pas in het volgende nummer te doen. Niet omdat ik van mening zou zijn dat je „er geweest moet zijn om er over te kunnen meepraten” maar omdat mijn kritiek op Cuba juist niet het onderwijssysteem betreft maar van meer algemene aard is: het gebrek aan verdraagzaamheid jegens andersdenkenden.

Volgens opgave van Amnesty International (jaarboek 75-76, pag. 113-115) bedraagt het aantal politieke gevangenen op Cuba vier à vijfduizend. Een kleine minderheid hiervan wordt bijzonder slecht behandeld, soms mishandeld en gemarteld. Op het eerste congres van de Kommunistische Partij van Cuba — december 1975 in Havana — werd de nieuwe grondwet geratificeerd, die de bescherming van een aantal fundamentele mensenrechten in theorie althans waarborgt. Er zijn gelukkig aanwijzingen, dat in de behandeling der gevangenen sterke verbeteringen hebben plaats gevonden.

Cuba neemt ook lang niet de slechtste plaats in op de lijst van 112 landen,

waar politieke gevangenen voorkomen, maar elke gevangene is er één te veel. Kort voor de 2de wereldoorlog maakte ik een reis door Duitsland en zag daar opgewekte, hard werkende mensen, vrolijk de hand opstekend ter begroeting, zingend marcherend op de maat van hun stampende laarzen.

Het motief voor al dat enthousiasme?

Angst.

Angst voor de Gestapo, voor verklikkers. Sinds mei 1940 konden we achter die fraaie façade kijken, leerden we zelf de angst kennen, die de langs-marcherende soldaten tot hun vocale prestaties aandreef. Pas ná 1945 kwamen we alle verschrikkingen te weten en daardoor is mijn generatie wat overgevoelig geworden voor enthousiast opgestoken armen — met open hand of gebalde vuist. Of ze hun leider begroeten met Sieg Heil of Venceremos maakt weinig verschil, ongeacht of ze mooie autobanen bouwen of nieuwe onderwijssystemen invoeren. Het wantrouwen zit bij ons gewoon té diep geworteld. Noem het maar een trauma. Hoeveel sympathie ik ook voor het nieuwe Cuba heb, het belangrijkste beoordelingscriterium blijft voor mij de behandeling van politieke dissidenten.

Wie de slavernij heeft gekend weet dat vrijheid waardevoller is dan economische vooruitgang of goed onderwijs.

Het kapitalisme verfoei ik, vanwege de onrechtvaardige verdeling van macht, kennis en inkomen, vanwege de ingebouwde zucht naar economische groei die ons langzaam maar zeker naar de ondergang voert, maar de democratische rechten en vrijheden wil ik tegen geen enkele prijs verliezen.

Humanisme is voor mij in de allereerste plaats tolerantie ten opzichte van afwijkende meningen. Multatuli zei (ik citeer uit het hoofd) „ik ben het volstrekt niet met hem eens, maar ik zal tot mijn dood vechten voor zijn récht, het oneens met mij te zijn.”

Communisme met een menselijk gezicht: uitstekend. Kapitalisme met een menselijk gezicht: ook aanvaardbaar.

Als het maar **menselijk** is.

En die menselijkheid is slechts gewaarborgd in een sfeer van vrijheid en openbaarheid, een sfeer waarin processen tegen politieke tegenstanders mogen worden bijgewoond door buitenlanders, een sfeer waarin Amnesty International alle gevangenen mag bezoeken en publiceren wat ze zien.

Dat geldt voor Cuba evenzeer als voor Oeganda, Marokko, Iran en die honderd andere landen waar de fundamentele mensenrechten met voeten worden getreden.

Aart Weiland

Een kwestie van vasthoudendheid

In de Volkskrant van 24 februari 1977 vestigde Jan Blokker de aandacht op een verschijnsel dat je devaluatie van de belangstelling of betrokkenheid zou kunnen noemen. Hij gaf als voorbeeld de veelvuldig voorkomende omkoopschandalen van politici en andere autoriteiten. Bij een dosering in de massamedia van — pakweg — twee zulke onverkwikkelijke zaken per week, neemt de belangstelling ervoor snel af — devalueert dus. De reactie is daardoor omgekeerd evenredig aan de ernst van de situatie. Een nogal zorgwekkend idee. In elk geval een verschijnsel om rekening mee te houden wanneer je mensen in beweging wilt krijgen of — wat bijna hetzelfde is — tot bewogenheid wilt brengen.

Elk jaar organiseert de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme een actie, die onveranderlijk twee doelen nastreeft:

- 1) een hogere opbrengst in geld;
- 2) een vernieuwing en uitbreiding van het bestand aan adressen, tot welke het zich bij volgende acties kan richten.

Goed beschouwd veranderen de motieven, waarmee het Steunfonds de mensen tot bewogenheid wil brengen, nauwelijks. Er is maar één beweegreden: het mogelijk maken van praktisch humanisme.

Als gevolg van de hierboven genoemde belangstellingsdevaluatie is het helaas niet zo, dat een toenemende behoefte aan praktisch humanisme een positieve invloed uitoefent op de resultaten van de Maartakties. Dát deze resultaten elk jaar beter zijn dan het voorgaande heeft een andere oorzaak.

Elk jaar opnieuw worden de argumenten namelijk in een duidelijk andere vorm gegoten en zoveel mogelijk onder andere woorden gebracht. Dat het geld devalueert is al erg genoeg; tot elke prijs dient vermeden te worden dat de argumenten hetzelfde overkomt. Daarom: elk jaar een andere Maartactie. Die van dit jaar is gebouwd op het thema „HOU/VAST”, dat bij nadere beschouwing zowel een noodkreet als een aansporing kan inhouden.

Verloren houvast

Op een stuk papier, dat door zijn formaat alleen al een „houvast” vormt, wordt aan de hand van een aantal voorbeelden uit het dagelijks leven (genomen uit de dagbladen) in woord en beeld gewezen op het groeiend aantal mensen dat in onze dagen een houvast verliest. Dat IS inderdaad verbijsterend! Het Humanistisch Verbond probeert een houvast (terug) te geven op allerlei manieren. Het werk voor het Verbond neemt dus toe en daarmee de behoefte aan financiële steun.

Geboden houvast

Nu zou het bovenstaande — de toenemende nood — op de gevers wel eens een ontmoedigende uitwerking kunnen

hebben. Als je elk jaar méér geeft voor de oplossing van een probleem en je krijgt de indruk dat het enige resultaat van je goedgeefsheid een in omvang en intensiteit toenemen van het probleem is, ja . . . dan wil je op 't laatst het bijltje er wel bij neergooien. Natuurlijk is deze reactie niet de juiste, maar wel een verklaarbare. Daarom wordt in de teksten van deze Maartactie ook duidelijk aangetoond dat de bijdragen aan het Steunfonds zeker niet in een put zonder bodem zijn geworpen.

Het bleek bijvoorbeeld de „bouwput” van het Humanistisch Opleidings-Instituut te zijn, dat op de fundamenteën van al die vrijwillige bijdragen het hoofd boven water wilt houden en aldus *het recht* op overheidssubsidie uiteindelijk in klinkende munt kon omzetten.

Nieuwe taken

Het Humanistisch Opleidings Instituut is hiermee tot een soort symbool geworden van de humanistische vasthoudendheid. Immers, zoals dit instituut vaste grond onder de voeten kreeg o.a. dank zij de financiële hulp van vele getrouwen, zo kunnen ook andere plannen van de grond komen. Om er maar een handvol te noemen:

- Humanistische vorming op allerlei scholen,
- Humanistische wijk-opbouwwerkers in de grote(re) steden,
- Humanistische vormingsleiders(sters) en raadslieden in *eigen* dienst (dus betaald door het Verbond),
- Een eigen Humanistisch wetenschappelijk bureau,
- Meer en systematischer Humanistische publiciteit.

Het spreekt vanzelf dat hiervoor eerst beschikt zal moeten kunnen worden over vaste en toenemende inkomsten, die in 1980 een bedrag van ca f 1.000.000,— zullen vormen. Bij het bereiken van deze ambitieuze doelstelling kan het Steunfonds de helpende hand van de leden van het Humanistisch Verbond niet missen.

Voor het Steunfonds is die hand een onontbeerlijk houvast!
